

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра міжнародної економіки та світового господарства

"ЗАТВЕРДЖУЮ"

Проректор з науково-педагогічної роботи

Пантелеймонов А.В.

« _____ » _____ 2018 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

Облік та аудит у зарубіжних країнах

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

галузь знань 05 "Соціальні та поведінкові науки"
(шифр і назва)

спеціальність 051 "Економіка"
(шифр і назва)

освітня програма "Міжнародна економіка"
(шифр і назва)

спеціалізація "Міжнародна економіка"
(шифр і назва)

вид дисципліни обов'язкова
(обов'язкова / за вибором)

факультет економічний

2018/ 2019 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою економічного факультету
"22" червня 2018 року, протокол № 8

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: доцент, к.е.н. Галуцьких Н.А.

Програму схвалено на засіданні кафедри міжнародної економіки та світового господарства
Протокол від "11" червня 2018 року № 9

Завідувач кафедри міжнародної економіки та світового господарства

_____ Задорожний Г.В.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Програму погоджено методичною комісією економічного факультету

Протокол від "21" червня 2018 року № 9

Голова методичної комісії економічного факультету

_____ Євтушенко В.А.
(підпис) (прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Облік та аудит у зарубіжних країнах» складена відповідно до освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми підготовки.

Перший (бакалаврський) рівень

(назва рівня вищої освіти, освітньо-кваліфікаційного рівня)

спеціальності (напряму) "Міжнародна економіка"

спеціалізації "Міжнародна економіка"

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни

Дисципліна «Облік та аудит у зарубіжних країнах» покликана допомогти студентам вивчити ті стандарти, принципи та методики ведення обліку та аудиту, які практикуються в зарубіжних країнах.

Це сприяє більш поглибленому розумінню студентами тих концепцій, на основі яких базується ефективний ринковий бухгалтерський облік; формуванню у спеціаліста з міжнародної економіки сучасного стилю мислення; розвитку в нього навичок творчого, самостійного рішення виникаючих проблем, вміння формувати та провадити в життя правильну облікову політику на підприємстві.

Розбіжності в принципах бухгалтерського обліку приводять до того, що фінансові звіти компаній істотно відрізняються не тільки за формою, але і по змісту. Непорівнянність звітних даних не сприяє прийняттю оптимальних управлінських рішень інвесторами і кредиторами. Аналогічно, якщо національні розходження процесу перевірки фінансової звітності значні, то надійність і вірогідність представленої в ній інформації не можуть бути однакові у всіх країнах.

Економічні умови в різних країнах мають багато загального та одночасно різного. Тільки в рамках того загального, що поєднує національні економіки, зусилля по гармонізації обліку можуть бути успішними. Це справедливо і для регіонального, і для міжнародного рівня. Гармонізація не може бути нав'язана зверху, ініціатива повинна йти знизу. Робота в цьому напрямку продовжується.

Програма курсу допоможе студенту підготуватися до контролю знань та засвоїти теоретичний матеріал, що використовуються в зарубіжному обліку та аудиту.

Мета викладання дисципліни «Облік та аудит у зарубіжних країнах» - надати студентам можливість здобути необхідні теоретичні знання та практичні навички з обліку та аудиту в зарубіжних країнах. Для досягнення мети навчальний процес спрямовано на

вивчення широкого кола загальних питань фінансового, управлінського обліку та аудиту зарубіжних країн.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни

Завдання курсу: вивчення теорії і практики фінансового, управлінського обліку та аудиту в зарубіжних країнах; набуття вмінь використання передового досвіду в галузі організації обліку, аналізу та аудиту з урахуванням чинного українського законодавства.

Предмет курсу: активи, джерела їх формування, процеси господарської діяльності та фінансові результати в країнах з розвинутою економікою.

Місце дисципліни в навчальному процесі підготовки фахівців. З метою найкращого засвоєння матеріалу студенти повинні до початку вивчення дисципліни опанувати знання і навички в галузі загальної економічної теорії, макро- і мікроекономіки, отриманими при вивченні дисциплін «Економіка підприємства», «Маркетинг», «Фінанси підприємства», «Міжнародна економіка», «Бухгалтерській облік», «Економічний аналіз».

1.3. Кількість кредитів 4/4

1.4. Загальна кількість годин 120/120

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Нормативна	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
3-й	3-й
Семестр	
5-й	5-й
Лекції	
32 год.	8 год.
Практичні, семінарські заняття	
32 год.	6 год.
Лабораторні заняття	
год.	год.
Самостійна робота	
56 год.	106 год.
Індивідуальні завдання	
год.	

1.6. Заплановані результати навчання

Знання та вміння, що формуються під час вивчення дисципліни. У результаті вивчення дисципліни студенти повинні *знати*:

- особливості формування облікових моделей та аудиту в різних країнах;
- порядок побудови фінансової звітності іноземних партнерів;

– практику застосування міжнародних стандартів фінансового обліку, звітності та аудиту.

Знання набуті в процесі засвоєння дисципліни, спеціаліст повинен **вміти** використовувати для:

- вдосконалення процесу організації обліку та аудиту на підприємствах і в корпораціях;
- оптимізації побудови облікового процесу та внутрішнього аудиту;
- здійснення заходів по гармонізації обліку та аудиту українських підприємств та їх західних партнерів.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Система бухгалтерського обліку і аудиту: національний та міжнародний аспект

Тема 1. Становлення і стандартизація бухгалтерського обліку та аудиту на міжнародному рівні

Світовий економічний розвиток і його вплив на побудову міжнародної системи обліку та аудиту.

Фактори, що визначають національні особливості бухгалтерських систем.

Загальна характеристика бухгалтерських Систем.

Особливості організації обліку і аудиту в різних країнах. Класифікація моделей бухгалтерського обліку.

Бухгалтерський облік та управління.

Необхідність стандартизації обліку та аудиту в міжнародному масштабі.

Регламентация обліку та аудиту за міжнародними стандартами.

Тема 2. Міжнародні принципи обліку та аудиту і системи планів рахунків бухгалтерського обліку

Принципи обліку на Заході.

Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку та аудиту (сутність, структура та особливості розробки).

Міжнародні організації із стандартизації бухгалтерського обліку та аудиту, питань нормативного регулювання та контролю розвитку облікових стандартів (Рада по розробці фінансових облікових стандартів США; Комісія з цінних паперів і бірж США; Американський інститут дипломованих бухгалтерів-аудиторів; Комітет по міжнародних облікових стандартах; Міжнародна федерація бухгалтерів; Африканська рада по бухгалтерському обліку; Асоціація бухгалтерів країн Америки)

Система підготовки бухгалтерський та аудиторських кадрів в країнах Європейського співтовариства (ЄС).

Загальні принципи побудови міжнародних планів рахунків бухгалтерського обліку.

План рахунків бухгалтерського обліку ЄС.

План рахунків Африканського Союзу.

План рахунків англосаксонської облікової системи.

Розділ 2. Теоретичні основи обліку та аудиту за кордоном

Тема 3. Види обліку та аудиту у зарубіжних країнах.

Система фінансового обліку.

Склад і характеристика Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (МСБО) та Міжнародних стандартів аудиту (МСА). Вимоги до якості облікової інформації. Принципи обліку інформації за МСБУ. Основи управлінського обліку.

Класифікація аудиту.

Адаптація організаційних форм обліку та аудиту в Україні до міжнародних стандартів.

Тема 4. Фінансова звітність, її зміст, склад і інтерпретація.

Призначення, зміст і методика складання фінансової звітності.

Елементи фінансової звітності. Якісні характеристики фінансової звітності. Міжнародні правила складання і представлення фінансової звітності.

Бухгалтерський баланс, його структура, основні розділи, характеристика і оцінка статей. Зміни в балансі.

Звіт про прибутки та збитки, його зміст та порядок складання.

Звіт про рух грошових коштів, його зміст та методика складання.

Доповнення до звітності. Консолідована звітність. Аналіз та аудит фінансової звітності.

Тема 5. Бухгалтерські рахунки та ведення обліку.

Функції облікової системи.

Поняття бухгалтерського рахунку. Види бухгалтерських рахунків.

Техніка рахівництва. Обліковий цикл. Послідовність облікового циклу.

Облікова процедура, як єдине ціле.

Процес трансформації. виправлення помилок.

Трансформаційна таблиця - інструмент бухгалтера. Реверсивні записи.

Розділ 3. Облік та аудит активів на підприємствах зарубіжних країн

Тема 6. Облік та аудит грошових коштів та рахунків до отримання.

Склад грошових коштів, їх класифікація і оцінка.

Документальне оформлення операцій з грошовими коштами та їх аудит.

Загальний підхід до управління дебіторською заборгованістю і відображення її в балансі.

Резерв сумнівних боргів. Методика розрахунку й обліку резерву по сумнівній заборгованості.

Особливості обліку та аудиту реалізації товарів по кредитних картках.

Порядок розрахунків по векселях та їх облік та аудит.

Банківські чекові рахунки.

Тема 7. Облік та аудит короткострокових поточних активів.

Вартісна оцінка запасів. Склад запасів підприємства й система їх обліку та аудиту.

Методика оцінки запасів, їх порівняльна характеристика.

Облік переміщень запасів у системі рахунків.

Облік надходження та вибуття запасів.

Методи визначення вартості залишків запасів.

Методи аналітичного обліку матеріальних запасів.

Порядок проведення інвентаризацій запасів при складанні балансу.

Тема 8. Облік та аудит необоротних активів.

Порядок визнання, класифікація та оцінка необоротних активів.

Особливості обліку та аудиту нематеріальних активів.

Поняття природних ресурсів та їх облік.

Способи обліку та аудиту основних засобів. Облік витрат на експлуатацію основних засобів.

Методи нарахування амортизації основних засобів. Особливості амортизації нематеріальних активів.

Розділ 4. Облік та аудит пасивів на підприємствах зарубіжних країн

Тема 9. Облік та аудит короткострокових зобов'язань.

Поняття, класифікація зобов'язань і методика їх оцінки.

Облік та аудит рахунків і короткострокових векселів до сплати.

Облік та аудит зобов'язань по заробітній платні.

Тема 10. Облік та аудит довгострокових зобов'язань.

Характеристика, оцінка та аудит довгострокових зобов'язань.

Облік довгострокових векселів до сплати.

Види облігацій і порядок їх випуску. Методика розрахунку ринкової ціни облігації.

Облік викупу облігацій й перетворення їх в акції. Облік фонду погашення облігацій.

Облік та аудит довгострокових орендних зобов'язань.

Методика розрахунку лізингових платежів.

Облік іпотечного кредиту і зобов'язань по пенсійних виплатах.

Тема 11. Облік та аудит власного капіталу.

Поняття, порядок визнання та аудит власного капіталу.

Класифікація джерел капіталу.

Відображення в обліку власного капіталу. Облік та аудит простих та привілейованих акцій.

Порядок обліку нерозподіленого прибутку та дивідендів. Розподіл прибутку у товариствах.

Облік та аудит формування капіталу товариств.

Облік додаткових інвестицій і вилучення капіталу.

Облік ліквідації товариств.

Тема 12. Власний капітал у корпораціях.

Порядок утворення корпорацій, облік, оцінка та аудит випущених акцій. Облік та аудит розподілу чистого прибутку корпорацій, оголошення і сплачення дивідендів.

Порядок утворення й використання спеціальних резервів.

Сутність та види консолідованої фінансової звітності.

Форми і ступень урегульованості практики консолідації.

Методика й техніка складання консолідованої фінансової звітності.

Проблеми переоцінки національних валют.

Розділ 5. Облік та аудит витрат та фінансових результатів на підприємствах зарубіжних країн

Тема 13. Облік та аудит витрат на виробництво та калькулювання собівартості продукції.

Виробничі витрати і її класифікація.

Система рахунків для обліку витрат.

Порядок і методи обліку та аудиту виробничих витрат.

Облік та аудит розподілу виробничих накладних витрат.

Застосування системи стандарт-кост у процесі обліку та аудиту витрат на виробництво.

Облік та аудит виробничих витрат за системою директ-костинг.

Тема 14. Облік та аудит доходів і фінансових результатів.

Класифікація доходів по видах діяльності.

Система рахунків для обліку доходів і фінансових результатів.

Поточний облік та аудит доходів і витрат. Регулювання і списання доходів і витрат у кінці звітнього періоду.

Визначення фінансових результатів по системі «витрати-випуск».

Порівняльна характеристика англосаксонської і французької систем обліку фінансових результатів.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	ін д	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Система бухгалтерського обліку та аудиту: національний та міжнародний аспект												
Тема 1. Становлення і стандартизація бухгалтерського обліку та аудиту на міжнародному рівні	4	2				2	10	1				9
Тема 2. Міжнародні принципи обліку та аудиту і системи планів рахунків бухгалтерського обліку	6	2	2			2	10	1				9
<i>Разом за розділом 1</i>	10	4	2			4	20	2				18
Розділ 2. Теоретичні основи обліку та аудиту за кордоном												
Тема 3. Види обліку та аудиту у зарубіжних країнах.	7	1	2			4	7	1				6
Тема 4. Фінансова звітність, її зміст, склад і інтерпретація.	10	2	2			6	11		1			10
Тема 5. Бухгалтерські рахунки та ведення обліку.	7	1	2			6	9		1			8
<i>Разом за розділом 2</i>	24	4	6			16	27	1	2			24
Розділ 3. Облік та аудит активів на підприємствах зарубіжних країн												
Тема 6. Облік та аудит грошових коштів та рахунків до отримання.	6	2	2			4	7		1			6
Тема 7. Облік та аудит короткострокових поточних активів.	12	4	4			6	11		1			10
Тема 8. Облік та аудит необоротних активів.	10	4	4			6	11	1				10
<i>Разом за розділом 3</i>	28	10	10			16	29	1	2			26

Розділ 4. Облік та аудит пасивів на підприємствах зарубіжних країн											
Тема 9. Облік та аудит короткострокових зобов'язань.	8	2	2			3	5	1			4
Тема 10. Облік та аудит довгострокових зобов'язань.	8	1	1			3	4				4
Тема 11. Облік та аудит власного капіталу.	8	2	2			4	5	1			4
Тема 12. Власний капітал у корпораціях.	6	1	1			2	4				4
<i>Разом за розділом 4</i>	30	6	6			12	18	2			16
Розділ 5. Облік та аудит витрат та фінансових результатів на підприємствах зарубіжних країн											
Тема 13. Облік та аудит витрат на виробництво та калькулювання собівартості продукції.	14	4	4			4	14	1	1		12
Тема 14. Облік та аудит доходів і фінансових результатів.	12	4	4			4	12	1	1		10
<i>Разом за розділом 5</i>	26	8	8			8	26	2	2		22
<i>Усього годин</i>	120	32	32			56	120	8	6		106

4. Темі семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 2. Структура призначення і особливості побудови плану рахунків в країнах.	2
2	Тема 3. Принципи обліку інформації за МСБУ.	2
3	Тема 9. Класифікація зобов'язань і методика оцінки.	2
4	Тема 10. Методика розрахунку ринкової ціни облігації.	1

5. Темі практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 4. Баланс фірми, звіт про прибутки та збитки, структура звітів, основні розділи і призначення.	2
2	Тема 5. Процес трансформації. виправлення помилок. Трансформаційна таблиця.	2
3	Тема 6. Документальне оформлення операцій підприємств на рахунках у банках. Банківська звірка.	2
4	Тема 7. Методика оцінки запасів, їх порівняльна характеристика. Методи постійної і періодичної інвентаризації запасів при складанні балансу.	4
5	Тема 8. Порядок амортизації премій та дисконту по придбаних облігаціях.	2
6	Тема 8. Методика оцінки необоротних активів, їх порівняльна характеристика. Методи нарахування амортизації основних засобів.	2
7	Тема 11. Облік формування капіталу товариств.	2
8	Тема 12. Випуск акцій. Дивіденди. Розщеплення акцій.	1
9	Тема 13. Види та класифікація витрат на виробництво.	2
10	Тема 13. Застосування системи стандарт-кост та директ-костинг у	2

	процесі обліку витрат на виробництво.	
11	Тема 14. Види та класифікація доходів підприємства.	2
12	Тема 14. Поточний облік доходів і витрат. Регулювання і списання доходів і витрат у кінці звітнього періоду.	2

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Становлення і стандартизація бухгалтерського обліку та аудиту на міжнародному рівні	2
2	Міжнародні принципи обліку та аудиту і системи планів рахунків бухгалтерського обліку	2
3	Види обліку та аудиту у зарубіжних країнах	4
4	Фінансова звітність, її зміст, склад і інтерпретація	6
5	Бухгалтерські рахунки та ведення обліку	6
6	Облік та аудит грошових коштів та рахунків до отримання	4
7	Облік та аудит короткострокових поточних активів	6
8	Облік та аудит необоротних активів	6
9	Облік та аудит короткострокових зобов'язань	3
10	Облік та аудит довгострокових зобов'язань	3
11	Облік та аудит власного капіталу	4
12	Власний капітал у корпораціях	2
13	Облік та аудит витрат на виробництво та калькулювання собівартості продукції	4
14	Облік та аудит доходів і фінансових результатів	4
	Разом	56

7. Методи контролю

Засвоєння теми (поточний контроль) контролюється на семінарських та практичних заняттях відповідно до конкретних цілей, засвоєння розділів (проміжний контроль) – на семінарських підсумкових заняттях.

Застосовуються такі засоби діагностики рівня підготовки студентів:

- тестові завдання;
- розв'язування задач;
- виконання творчих завдань.

Підсумковий контроль засвоєння розділів здійснюється по їх завершенню на підсумкових заняттях. Оцінка успішності студента з дисципліни є рейтинговою і виставляється за багатобальною шкалою з урахуванням оцінок засвоєння окремих розділів.

8. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота					Підсумковий семестровий контроль (екзамен)	Сума
Розділ 1	Розділ 2	Розділ 3	Розділ 4	Розділ 5	40	100
T 1, 2	T 3, 4, 5	T 6, 7, 8	T 9, 10, 11, 12	T 13,14		
6	10	10	18	16		

Мінімально допустимі бали за поточним контролем для допуску до екзамену – 40 балів

Поточний контроль 1 - 10 балів

Поточний контроль 2 – 10 балів

T1, T2 ... T12 – теми розділів

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи (проекту), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
80-89	B	добре	
70-79	C		
60-69	D	задовільно	
50-59	E		
1-49	FX	незадовільно	не зараховано

9. Рекомендована література

Основна література

1. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку (перекл. з англ.) за ред. С.Ф.Голова.- К.: ФПБАУ, 1998 – 736с.;
2. Александер, Девид Международные стандарты финансовой отчетности: от теории к практике / Девид Александер, Анне Бриттон, Энн Йориссен; пер с англ., М.: Вершина, 2005. – 888с.
3. Б. Нидлз, Х. Андерсон, Д. Кондуел Принципи бухгалтерського обліку. Перевод с англ. /Под ред. Я.В.Соколова 2-е изд. М.:—Фінанси и статистика, 1996. – 469с.
4. Бутинець Ф.Ф., Горецька Л.Л. Бухгалтерський облік у зарубіжних країнах Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів спеціальності 7.050106 «Облік і аудит». –Житомир: ПП «Рута», 2002. – 544с.
5. Єфіменко В.І., Лук'яненко Л.І. Облік у зарубіжних країнах: Навч.-метод. Посіб.

для самост. вивч. диск./За ред. В.І. Єфіменко. - К.:КНЕУ, 2005.-211с.

6. Кочерга С.В., Пилипенко К.А. Бухгалтерський облік у зарубіжних країнах: Навчальний посібник. –К.: Центр навчальної літератури, 2005.-216с.

7. Лучко М.Р., Бенько І.Д. бухгалтерський облік у зарубіжних країнах: Навч. посіб. – К.: Знання, 2006.- 311с.

8. Чая В.Т. Международные стандарты финансовой отчетности: International standards of the financial reporting: учебное пособие / В.Т. Чая, Г.В. Чая. – М.: КНОРУС, 2005 – 240с.

Допоміжна література

1. Бухгалтерский учет для руководителя. В.А.Быков, С.М.Бычкова, М.Л.Пятов, М.В.Семенова, Я.В.Соколов. – М.: «Проспект», 2000.

2. Бутинець Ф.Ф., Чижевська Л.В., Герасимчук Н.В. Бухгалтерський управлінський облік: Навч. посіб. – Житомир: ЖІТІ, 2000.- 448 с.

3. Голов С.Ф. Управлінський облік. - К.: Лібра, 2003.- 704 с.

4. Мазуренко А.А.Зарубежный бухгалтерский учет и аудит: учебное пособие/Мазуренко А.А.; под. ред. засл. деят. науки, РФ, д-ра экон. наук, проф. Л.И. Ушвицкого.-М.: КНОРУС, 2005.- 240с.

5. Малькова Т.Н. Теория и практика международного бухгалтерского учета. С-Пб.: Бизнес- пресса 2003г. 245с.

6. Международный бухгалтерский учет. GAAP и IAS. Справочник бухгалтера от А до Я / Сост. Матвеева В.М. – М.: Издательство «Дело и Сервис», 1998

7. Николаева С. Мировые стандарты и отчетность//Экономика и жизнь.2003.№32.

8. Пашигорева Г.И., Пилипенко В.И. Применение Международные стандарты финансовой отчетности в России. СПб.: Питер, 2003г. 176с.

10. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. <http://www.ifrs.org>.

2. <http://www.eccaa.org>

3. <http://www.ipbr.org>

4. <http://www.accountancyage.com>

5. <http://news.ft.com>

6. <http://www.aicpa.org>

7. <http://www.accountancymag.co.uk>

8. <http://www.a-i-a.org.uk/>
9. <http://www.acca.org>
10. <http://www.ifac.org>
11. <http://gaap-ifs.com>